

Okruhy otázek k SZZ oboru - NAVAZUJÍCÍ MAGISTERSKÉ ETICKÁ VÝCHOVA
platné od akademického roku 2016/2017

Obecné podmínky

1. Studijním plánem stanovené předměty jsou ukončeny **státní zkouškou**. Tuto část státní zkoušky mohou studenti složit nejdříve po pedagogické praxi. Podmínkou je, že student vykonal všechny zkoušky a zápočty z oboru (bližší informace ve Studijním a zkušebním řádu UHK).
2. Státní zkouška ověřuje obecně teoretickou a aplikační připravenost studenta ve vypsanych tématech.
3. **Rámcové termíny** státní zkoušky z etické výchovy jsou stanoveny harmonogramem příslušného akademického roku a **přesné termíny státní zkoušky** zveřejňuje studijní oddělení PdF UHK. Povinností studenta je přihlásit se předepsanou formou a v stanoveném termínu.
4. Státní zkoušku student vykonává před **nejméně tříčlennou komisí**, složenou z vyučujících Katedry pedagogiky a psychologie a dalších externích pracovníků. Předsedu a členy komise jmenuje na návrh vedoucího katedry děkan PdF UHK.
5. Další podrobnosti o průběhu státní zkoušky, možnosti jejího opakování apod. stanoví Studijní a zkušební řád UHK.
5. Státní závěrečná zkouška patří k mimořádným událostem v životě studenta i examinátorů. Proto se očekává, že její účastníci si budou této okolnosti vědomi a tomu přizpůsobí oblečení, vystupování i vzájemnou komunikaci.

Okruhy otázek

1. a) K historii etické výchovy na území ČR. Proměny etické výchovy v evropském kontextu. Projekt výchovy k prosociálnosti podle R. R. Olivara.
b) Komunikace - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
2. a) Etická výchova jako doplňující vzdělávací obor v RVP ZV. Možnosti aplikace prvků etické výchovy v rámci mezipředmětových vztahů a při tvorbě preventivních programů. Formulace výchovných cílů a obsahu EtV.
b) Sebeúcta a sebepoznání - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
3. a) Výchovný program EtV, jeho dělení, didaktické cíle základních i aplikačních témat. Výchovný styl EtV, podrobná charakteristika a zdůvodnění jednotlivých zásad. Humanistické trendy ve výchovném stylu EtV.
b) Pozitivní hodnocení druhých - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.

4. a) Prosociálnost jako cíl EtV, charakteristika prosociálnosti a její význam v jednotlivých etických systémech.
b) Kreativita - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
5. a) Didaktické zásady EtV, vybrané metody EtV. Metody mravního vývoje, klasifikace metod. Kooperativní vyučování a jeho využití v etické výchově.
b) Komunikace citů - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
6. a) Pedagogické dokumenty, učební plány, osnovy a standardy EtV, časová dotace v jednotlivých ročnících. Tvorba tematických plánů, rozpracování určeného tematického celku a příprava jednotlivých vyučovacích hodin na zadané téma.
b) b) Empatie - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
7. a) Etický a psychologický rozměr učitelské profese, činitelé ovlivňující efektivitu práce učitele EtV, autorita, autentičnost, profesionalita, kompetence učitele EtV. Sebevýchova a duševní hygiena pedagoga.
b) Asertivita - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
8. a) Základní témata psychologie morálky. Psychologické koncepce morálního vývoje (Piaget, Kohlberg, Gilliganová ad.) a jejich aplikace v etické výchově.
b) b) Reálné a zobrazené vzory - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
9. a) Specifické poruchy učení, jejich příčiny, projevy, diagnostika a zásady práce s dětmi s SPU.
b) Prosociální chování v osobních vztazích - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
10. a) Vybrané poruchy chování, klasifikace poruch chování, specifika práce s dětmi s ADHD, ADD, ODD.
b) Komplexní prosociálnost - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
11. a) Šikana, druhy, projevy, stádia vývoje, charakteristika jednotlivých aktérů, možnosti řešení a prevence šikany.
b) Rodina, ve které žiji - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
12. a) Důstojnost člověka z filozofického a psychologického hlediska. Optimalizace sebehodnocení, rozvoj sebekontroly a sebeúcty. Rozbor pojmů svoboda a odpovědnost.
b) Psychologická analýza zla v různých podobách (individuální, skupinové, institucionální). Zimbardovo desatero, jak odolat nežádoucím vlivům.
13. a) Empatie jako základní předpoklad prosociálního chování (pomoci, spolupráce, altruismu), předpoklady, protiklady a překážky empatie. Vývojové fáze empatie.
b) Sexuální výchova - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.

14. a) Co je etika, vztah etiky a morálky, předporozumění jako východisko lidského rozhodnutí. Význam pojmů svoboda, odpovědnost pro etickou reflexi. Autonomní, heteronomní etika.
b) Duchovní rozměr společnosti, náboženství - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
15. a) Empirická etika (hlavní autoři, základní tendence, antropologické charakteristiky, souvislost s emancipací přírodních věd, důsledky). Hédonismus. Utilitarismus.
b) Ekonomické hodnoty, finanční gramotnost - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
16. a) Immanuel Kant, transcendentální diference, transcendentální determinace, maximy, kategorický imperativ - odůvodnění, znění, konkretizace morálního principu, etika lidských práv.
b) Multikulturní výchova - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
17. a) Od Sókrata k počátkům postmoderny (Sókrates, Platón, Aristoteles, britský empirismus a kontinentální racionalismus). Osvícenství, pozitivismus.
b) Mediální výchova - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
18. a) Postmoderna, filosofické proudy 20. století. Aktuální etické teorie.
b) Hodnotový systém a jeho utváření, výchova k hodnotám. Vybrané kategorie - svoboda, rozhodování, svědomí, ctnosti.
19. a) Náboženství a světový názor, typologie náboženství, prosociální prvky v jednotlivých náboženstvích. Destruktivní kultury a sekty, fanatismus.
b) Ochrana životního prostředí - didaktické zpracování tématu pro druhý stupeň ZŠ.
20. a) Etická dimenze v díle J. A. Komenského a možnosti její aplikace v současné edukaci.
b) Aplikovaná etika, terminologické vymezení, oblasti aplikované etiky, hlavní myšlenkové proudy a jejich představitelé.

Literatura:

ANZENBACHER, A. Úvod do filozofie. Praha: SPN, 1990.

ANZENBACHER, A. Úvod do etiky. Praha: Zvon, 1994.

CAKERPALOGLU, P.: Psychologie hodnot. Praha: Votobia, 2004.

CEP: Character Education Quality Standards, 2003. [online]. [citované 2009-10-09] Dostupné na:

CORETH, E. Co je člověk? Základy filozofické antropologie. Praha, Zvon, 1994.

ČERMÁK, I. Lidská agrese a její souvislosti. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1998.

DOJČÁR, M.: Medzináboženský dialóg. VŠ skriptá. Trnava: PdF TU, 2008. ISBN 978-80-8082-201-9 [dostupné na: <http://pdfweb.truni.sk/elskripta/medzdial.pdf>]

GILLIGANOVÁ, C.: Jiným hlasem. O rozdílné psychologii žen a mužů. Praha: Portál, 2001.

FROMM, E. Anatomie lidské destruktivity. Praha: Nakl. Lidové noviny, 1997.

HARE, R. D. Bez svědomí. Znepokojivý svět psychopatů mezi námi. Praha: Dům Harfa, 2015.

HASS, A. Morální inteligence: jak rozvíjet a kultivovat dobro v nás. Praha: Columbus, 1999.

- GILLIGANOVÁ, C.: Jiným hlasem. O rozdílné psychologii žen a mužů. Praha: Portál, 2001, 191 s.
- GLUCHMANM V., GLUCHMANOVÁ, M. Učitel'ská etika. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2008.
- HÁBL, J. I když se nikdo nedívá. Fundamentální otázky etického vychovatelství. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2015.
- HÁBL, J. Lekce z lidskosti v životě s díle Jana Amose Komenského. Praha: Návrat domů, 2011.
- HEIDBRINK, H.: Psychologie morálního vývoje. Praha: Portál, 1997. 175 s.
- HUNTINGTON, S. P. Střet civilizací. Praha: Rybka Publishers, 2001.
- KALISKÁ, L. (Ed.) Vybrané aspekty psychologie morálky. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta UMB, 2013.
- KOHÁK, E. Člověk, dobro a zlo. Praha: Ježek, 1993.
- KOHÁK, E. Svoboda, svědomí, soužití. Praha, 2004.
- KOHÁK, E. Zelená svatozář. Praha: Slon, 2000.
- KORIM, V. a kol. Premeny etickej výchovy v europskom kontexte.
- KOUKOLÍK, F. Mocenská posedlost. Praha: Karolinum, 2010.
- KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. Vzpouza deprivantů. Praha: Galén, 2006.
- KÜHN, H. Světový étos. Praha: Archa, 1992.
- KUČEROVÁ, S. Člověk, hodnoty, výchova. Prešov: Grafotlač, 1996.
- KUDLAČOVÁ, B. Etika a osobnost učitele. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, 2002.
- LAJČIAKOVÁ, P. Psychológia morálky. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2008.
- LENCZ, L., KRÍŽOVÁ, O.: Etická výchova, metodický materiál 1. Praha: Luxpress, 2000.
- LENCZ, L. A KOL.: Etická výchova, metodický materiál 2. Praha: Luxpress, 2008.
- LENCZ, L., IVANOVÁ, E.: Etická výchova, metodický materiál 3. Praha: Luxpress, 2003.
- LENCZ, L.: Metódy etickej výchovy. Bratislava: MC, 1993
- LENCZ, L.: Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Bratislava: MC, 1998 ISBN 80-8052-026-7
- LIPOVETSKÝ, G. Soumrak povinnosti, bezbolestná etiky nových demokratických časů. Praha: Prostor, 1999.
- MLČÁK, Z. Prosociální chování v kontextu dispozičních vlastností osobnosti. Ostrava: Filozofická fakulta OU, 2010.
- PELIKÁN, J.: Pomáhat být (otevřené otázky teorie provázející výchovy). Praha: Karolinum, 2002.
- PETLÁK, E.: Všeobecná didaktika. Bratislava: IRIS, 1997.
- POKORNÁ, V. Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování. Praha: Portál, 2001.
- REALE, G. Kulturní a duchovní kořeny Evropy. Brno, 2005.
- ROCHE, R. O.: Etická výchova. Bratislava: Orbis Pictus, 1992.
- ŘÍČAN, P.: Cesta životem. Praha: Portál, 2004. s. 191-228.
- ŘÍČAN, P., JANOŠOVÁ, P. Jak na šikanu. Praha: Grada, 2010.
- STÖRIG, H. J. Malé dějiny filosofie. Kostelní Vydří, 2007.
- SUTOR, B. Politická etika. Praha, 1996.
- THOMASMA, D. C.; KUSHNEROVÁ, T. Od narození do smrti. Praha, 2000.
- TRETERA, I. Nástin dějin evropského myšlení: od Thaléta k Rousseauovi. Praha, Litomyšl, 2006.
- VACEK, P.: Rozvoj morálního vědomí žáků. Praha: Portál, 2008. 130 s.
- VACEK, P. Psychologie morálky a výchova charakteru žáků. Hradec Králové: Gaudemaus, 2013.
- VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. (Eds.) Sociální psychologie. Praha: Grada Publishing, 2008.
- VÁCHA, M., KÖNIGOVÁ, R., MAUER, M. Základy moderní lékařské etiky. Praha, 2012.